

Хората с увреждания имат равни права

**Европейска стратегия за хората с увреждания
за периода 2010—2020 г.**



Европейска комисия

Равни права, равни възможности

Европейска добавена стойност

Приблизително 80 млн. души в ЕС, една шеста от населението му, имат увреждания. Често те са възпрепятствани да участват пълноправно в социалния и икономическия живот от бариери, свързани с отношението към тях и заобикалящата ги среда. Освен това нивото на бедност сред хората с увреждания е 70 % по-висока отколкото средното ниво.

Над 30 % от хората над 75-годишна възраст са ограничени до известна степен, а над 20 % са сериозно ограничени. Процентът на хората с увреждания се увеличава със застаряването на населението на ЕС.

Въпреки че държавите членки носят основната отговорност за мерките, свързани с хората с увреждания, ЕС подпомага техните действия и създава условия за по-нататъшен напредък. Действията на ЕС започват с анализ на сферите на съответните политики от гледна точка на хората с увреждания. Това съдейства за по-доброто разбиране на потребностите на хората с увреждания, които се вземат под внимание при разработването на дадена политика и законодателство. По този начин ЕС има за цел да гарантира, че всички хора с увреждания могат да използват своите основни човешки права за постигане на интеграция и пълноправно участие в обществото.

Позицията на ООН за уврежданията

Хората с увреждания имат същото право като всички останали на достойнство, независимост и пълноправно участие в обществения живот. Предоставянето на възможност да се възползват от това е в центъра както на дейностите на ЕС, така и на Конвенцията на ООН за правата на лицата с увреждания, подписана от ЕС.

Целта на конвенцията, влязла в сила на 3 май 2008 г. заедно със своя протокол, е да насърчава и защитава пълноправното и равноправното използване на всички човешки права и основни свободи от всички хора с увреждания. Като съдържание това представлява значителна крачка напред; документът установява уврежданията не само като въпрос на социални помощи, но и като човешки права и правен въпрос.

Конвенцията отразява основните елементи на стратегията на ЕС за хората с увреждания за периода 2010—2020 г., която комбинира мерки срещу дискриминацията, за равни възможности и активно приобщаване. Правата, признати от конвенцията, обхващат почти всички политически сфери и стратегията на ЕС за хората с увреждания се стреми да гарантира нейното пълно прилагане.

Сфери на действие

Възможност за достъп

Възможността за достъп има основно значение за индивида за участието в обществото. Следователно стратегията на ЕС за хората с увреждания цели да премахне затрудненията за достъп, с които се сблъскват те. Основните сфери на действие включват застроената окръжаваща среда, транспорта, информацията и комуникациите, както и услугите.

ЕС използва инструменти като научни изследвания, политики, законодателство и стандартизация, за да осигури предоставянето на достъпни услуги и продукти на територията на Европейския съюз. Освен това се предприемат стъпки за усъвършенстване на функционирането на пазара за продукти, предоставящи достъп със специални възможности за хора с увреждания, за да се гарантира, че той работи в тяхна полза. Европейската комисия насърчава подхода „Дизайн за всички“ (Design for all) с цел използването му от максимален брой от населението. Също така се работи за създаването на европейски закон за достъпност, определящ главната рамка за стоки и услуги.

Участие

Хората с увреждания и техните семейства трябва да имат възможност на участват равноправно заедно с останалите във всички аспекти на социалния и икономически живот. Те трябва да могат да упражняват своите права като граждани, включително правото на свободно придвижване, да избират къде и как да живеят и да имат пълен достъп до културни, развлекателни и спортни дейности.

Комисията работи за премахване на препятствията, пред които са изправени хората с увреждания в ежедневието си като индивиди, потребители, учащи, участници в икономическия и социален живот. Примерите за тази дейност включват: стимулиране на европейската карта за паркиране за хора с увреждания; подпомагане на прехода в държавите членки от институционални към базирани по местожителство грижи и насърчаване на участието в спорта чрез организиране на специални спортни събития за хора с увреждания.

Равенство

53 % от европейците считат, че дискриминацията въз основа на увреждания или възраст е широко разпространена в ЕС. ЕС насърчава равното третиране на хора с увреждания чрез двупосочен подход, обхващащ законодателство и стратегии срещу дискриминацията и насърчаване на равните възможности в други политики. Също така се обръща сериозно внимание на въздействието върху хора с увреждания на дискриминация въз основа на възраст, пол и сексуална ориентация.

Комисията гарантира пълното прилагане на директивата на ЕС, забраняваща дискриминация на трудовия пазар въз основа на увреждания. Също така се насърчава и разнообразието и борбата с дискриминацията чрез повишаване на осведомеността на европейско и национално равнище и се подпомага работата на НПО (неправителствените организации) в тази сфера.

Комисията направи и предложение за друга директива относно равното третиране, но този път извън сферата на заетостта, като тя обхваща достъпа до стоки и услуги.

Заетост

Качествените работни места осигуряват независимост, стимулират личностното развитие и предлагат най-добрата защита срещу бедността.

Комисията се стреми да подобри състоянието в областта на заетостта за хората с увреждания. Тя обръща специално внимание на трудностите на младежите с увреждания. Заедно със социалните партньори се отчитат условията на работа и професионалното развитие. Други мерки включват по-достъпни работни места, подпомагане на обучението в процеса на работа и подобряване на достъпа до открития пазар на труда за хора с увреждания при наемането на работа на инвалиди.

Тъй като много хора с увреждания се нуждаят от помощ, има нарастваща нужда от лични асистенти болногледачи и доставчици на услуги.

Държавите членки определят свои политики за заетостта, съответстващи на европейските ръководни принципи. Стратегията „Европа 2020“ за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж определи като цел постигане на 75-процентно равнище на заетост в Европа. Затова трябва да се повиши приобщаването към трудовия пазар на хора с увреждания и така ще се подпомогне постигането на целта за избавяне на 20 млн. европейци от бедността до 2020 г.

Образование

Стратегията на ЕС за хората с увреждания за периода 2010—2020 г. поставя акцент върху качествено образование и обучението през целия живот. Те са основни фактори, позволяващи на хората с увреждания да участват пълноценно в обществото и да подобряват качеството си на живот. Обаче това все още не е постигнато и в европейското образование е налице значителна сегрегация.

ЕС уважава националната отговорност за съдържанието и организацията на образованието. Същевременно се подпомагат националните усилия за стимулиране на приобщаващо образование и обучение за цял живот за ученици и студенти с увреждания. Също така чрез програмата за обучение през целия живот се насърчава тяхната мобилност в рамките на ЕС.

Социална закрила и приобщаване

Хората с увреждания трябва да могат да се възползват от услуги като социална закрила, програми за намаляване на бедността, помощ, свързана с уврежданията им и общински жилища. Държавите членки носят главната отговорност за тези въпроси, но определят общи цели и показатели в рамка, наречена „Отворен метод на координация“.

Усилията на национално равнище се оценяват от Европейската комисия и от Съвета в съвместен доклад, който изтъква постиженията на общоевропейските инициативи в отделните държави. Комисията подпомага и страните кандидатки за ЕС и държавите в процес на предприсъединяване да реформират своите системи за социални грижи. За определяне на приоритети се изготвят съвместни меморандуми за приобщаване.

ЕС подпомага мерки на национално равнище, за да се гарантира висококачествена, устойчива социална закрила за хора с увреждания, най-вече чрез улесняване на обмена на политики. Освен това се насърчава разработването и прилагането на програми за социални иновации.

Здравеопазване

Хората с увреждания се нуждаят от равнопоставен достъп до висококачествено, отчитащо равенството между половете медицинско обслужване, рехабилитация и други специфични услуги.

Държавите членки носят основната отговорност за организиране и осигуряване на медицинското обслужване. Комисията подпомага политики за подобряване на достъпа до основни медицински грижи и специфични услуги за хора с увреждания. Също така се стимулира безопасността и хигиената на труда, така че да се намали рискът от увреждания, дължащи се на произшествия на работното място и да се помогне на хора с увреждания да се завърнат на трудовия пазар.

Външна дейност

ЕС и неговите държави членки насърчават правата на хората с увреждания в своите външни политики, включително разширяването и международното развитие.

ЕС очертава състоянието на увреждане като проблем на човешките права, като повишава нивото на осведоменост за Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания като част от своята дейност, свързана с хуманитарната помощ. В международните организации като ООН, Съвета на Европа и Организацията за икономическо сътрудничество и развитие ще продължат да се огласяват проблемите на хората с увреждания. Също така Комисията ще наблюдава напредъка, постигнат от страните кандидатки и страните потенциални кандидатки, при стимулиране на правата на хората с увреждания. За тази цел ще се използват инструменти от предприсъединителната финансова помощ.

Инструменти на ЕС

Стратегията на ЕС за хората с увреждания за периода 2010—2020 г.

Европейската стратегия за хората с увреждания за периода 2010—2020 г. предвижда рамка за съгласувани действия на национално и европейско ниво, за да се подобри положението на хората с увреждания. Тя цели:

- да направи достъпни стоките и услугите и помощните средства за инвалиди,
- да гарантира, че хората с увреждания ползват всичките граждански права на ЕС,
- да насърчава предоставянето на висококачествени, базирани по местожителство услуги,
- да се бори с дискриминацията заради увреждания,
- да улесни достъпа на много повече хора с увреждания до отворения пазар на труда,
- да насърчава приобщаващото образование и обучението през целия живот за ученици и студенти с увреждания,
- да се бори с бедността и социалната изолация чрез осигуряване на подходящи условия на живот,
- да насърчава равния достъп до медицинско обслужване и свързаните с това услуги,
- да стимулира правата на хората с увреждания чрез международни програми и програми на ЕС за разширяване,
- да повиши нивото на осведоменост за проблеми, свързани с уврежданията, и да разяснява на хората с увреждания по-добре техните права и начините за тяхното използване,
- да подобри използването на финансовите инструменти на ЕС за достъпността и срещу дискриминацията.

Финансови инструменти

Структурни фондове

Европейският социален фонд подпомага активното приобщаване на хората с увреждания в обществото и на пазара на труда. Той участва във финансиране на проекти, които повишават възможностите за трудоустрояване или адаптиране на човешките ресурси към трудовия пазар. Европейският фонд за регионално развитие финансира развитието на основната инфраструктура в Европа. Тези фондове имат разпоредби, забраняващи дискриминацията заради увреждания и гарантират спазване на изискванията за достъпност. Държавите членки отговарят за приоритетите за финансиране и подбора на проекти. За избора на проекти важен критерий е достъпността за хора с увреждания.

„Прогрес“

От 2007 г. по програмата за заетост и социална солидарност „Прогрес“ бяха финансирани няколко проекта за хората с увреждания. Тези проекти допринасят за постигане на целите, набелязани от ЕС в сферата на заетостта, социалното приобщаване и закрила, условията на труд, равенството между половете, борбата с дискриминацията и разнообразието. „Прогрес“ има и механизъм за съфинансиране на европейско равнище на НПО за хора с увреждания.

Рамковите програми за научна и изследователска дейност подпомагат научните изследвания и технологичното развитие за хора с увреждания в области като информационни и комуникационни технологии, транспорт, застроена околна среда, помощни средства за инвалиди и социални проблеми.

Приобщаване на гражданите

Всяка година на 3 декември Европейската комисия заедно с Европейския форум на хората с увреждания организират конференция за отбелязване на Европейския ден на хората с увреждания.

Тези конференции събират заедно политици, хора със и без увреждания, академични експерти, медии и други заинтересовани страни. Те представляват част от усилията на ЕС за огласяване на проблемите на хората с увреждания, както е посочено в европейската стратегия за хората с увреждания.

Те стимулират и обмена на добри практики във важни сфери за активното включване на хората с увреждания и насърчават работата в мрежа.

Всяка година има различна тема, свързана с уврежданията. Предишните теми включваха независимия начин на живот, местните дейности, вътрешния пазар, дизайна за всички, образованието и трудовата заетост.

Заклученията от тези конференции са отразени в политиката на Европейската комисия за хората с увреждания и подпомагат стратегията за хората с увреждания.

Допълнителна информация

Обща информация и връзки към Стратегията на ЕС за хората с увреждания за периода 2010—2020 г.

www.parkingcard.europa.eu

Други връзки

- Конвенция на ООН за правата на лицата с увреждания
<http://www.un.org/disabilities>
- Усилията на ЕС за борба с дискриминацията
<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=423&langId=bg>
- Европейски социален фонд
http://ec.europa.eu/employment_social/esf/index_bg.htm

Награда „Достъпен град“ (Access City Award):

С цел насърчаване на градовете за подобряване на достъпността Европейската комисия дава годишни награди за достъпни градове:
<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=bg&catId=916>

© Европейски съюз, 2010 г.

Възпроизвеждането е разрешено при посочване на източника.

ISBN 978-92-79-16831-4

doi:10.2767/11849

